

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Олександр МОРГУНОВ

2025

ВИСНОВОК

**Дніпровського державного університету внутрішніх справ
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
докторської дисертації докторантки кафедри кримінального права та
кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України (2020-2022 роки)**

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Руфанової Вікторії Миколаївни

**«Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за
спеціальністю 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право»**

Призначені рішенням Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 30 серпня 2024 р. протокол № 15 рецензенти, а саме:

– Гритенко Оксана Анатоліївна – професорка кафедри кримінально-правових дисциплін, докторка юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право;

– Сидоренко Наталія Сергіївна – професорка кафедри адміністративно-правових дисциплін та публічного управління, докторка юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право;

– Логвиненко Борис Олексійович – професор кафедри адміністративного права і процесу, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Розглянувши докторську дисертацію докторантки кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України (2020-2022 роки) Дніпровського державного університету внутрішніх справ Руфанової Вікторії Миколаївни

«Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству» (тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 29 жовтня 2020 р. протокол № 2), наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами фахового семінару кафедри кримінально-правових дисциплін від 08 лютого 2025 р. протокол № 3, **ухвалили:**

Дисертаційна робота Руфанової Вікторії Миколаївни на тему «Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству», представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право», є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконаною здобувачем самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Авторкою зазначено, що прагнення України до інтеграції у європейське співтовариство супроводжується великим об'ємом національних зобов'язань. Переважна частина останніх стосуються покращення стану забезпечення прав та свобод людини. Важливою складовою євроінтеграції є впровадження в правоохоронну практику інноваційних форм та методів забезпечення прав і свобод людини, вільних від дискримінаційних упереджень та стереотипів.

Гендерний принцип закріплено у ст. 24 Конституції України, який проголошує, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. На найвищому конституційному рівні зазначено, що рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у всіх сферах суспільного життя. Однак, реальна ситуація з рівністю прав та особливо можливостей жінок і чоловіків характеризується наявністю низки дискусійних та не вирішених на законодавчому рівні питань. Зокрема це стосується не доопрацьованого механізму притягнення винних у вчиненні гендерно обумовленого насильства до відповідальності, забезпечення невідворотності покарання, а також не достатньо ефективного інструментарію державного впливу на цей суспільний феномен.

Ратифікація Верховною Радою України Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) запустила масштабну хвилю концептуального перегляду та опрацювання перспективних напрямів подолання гендерно обумовленого насильства. Актуальність розробки наукової концепції державної політики у сфері протидії гендерно обумовленому насильству в сучасних кризових умовах підтверджується

існуючою тенденцією до зростання злочинності на гендерному підґрунті: 2013 р. – 2247, 2014 р. – 918, 2015 р. – 998, 2016 р. – 1292, 2017 р. – 1341, 2018 р. – 1586, 2019 р. – 2554, 2020 р. – 3972, 2021 р. – 4800, 2022 р. – 3360, 2023 р. – 6 805, 2024 р. – 8900 кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством.

Вирішення існуючих в Україні проблемних питань є можливим шляхом концептуального опрацювання перспективних напрямів подолання чинників, які зумовлюють дискримінацію, гендерну нерівність та насильство. Проблематика поширення гендерно обумовленого насильства набула особливого поширення та потребує комплексного дослідження з урахуванням суттєво скоригованих воєнним станом умов і докорінних змін законодавства, а також розширення правозастосовної практики. Зазначене актуалізує важливість та нагальність дисертації для вироблення і досягнення наукового консенсусу в гострих та дискусійних питаннях рівності прав і можливостей жінок і чоловіків, недопущення толерування насильства та активній протидії всім формам гендерно обумовленого насильства.

Вищезазначене зумовило вибір теми дослідження та актуальність його результатів як для теоретичного опрацювання, так і для визначення концептуальних напрямків використання передового досвіду в практичній діяльності органів державної влади та правоохоронних органів. Поряд з цим, активна фаза збройного конфлікту в Україні підтверджує складність та перспективність представленої теми та необхідність її подальшого дослідження шляхом використання компаративістського та комплексного підходів.

Отже, *мета* дисертації полягає у теоретичному узагальненні та розв'язанні комплексної наукової та прикладної проблеми формування кримінологічних засад протидії гендерно обумовленому насильству в Україні з розробленням пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства та правозастосовної практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема й зміст дисертаційного дослідження узгоджується з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019); Стратегією національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020); Національною стратегією у сфері прав людини (Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021); Планом заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи» (Указ Президента України від 12.01.2011 № 24/2011); Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1544-р); Комплексним стратегічним планом реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки (Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023).

Дисертацію виконано відповідно до тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2025–2029 рр. (п.п. 11, 12, 13) (наказ МВС України від 21

травня 2024 р. № 326) та тематики науково-дослідної роботи Дніпровського державного університету внутрішніх справ на 2024-2029 рр. (кримінально-правове та кримінологічне забезпечення протидії злочинності).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 29.10.2020 (протокол № 2).

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота складається зі вступу, п'ятих розділів, які містять сімнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Характеризуючи ступінь обґрунтованості наукових положень необхідно вказати, що методологічною основою дисертаційного дослідження виступають загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання, використання яких дозволило здобувачу повністю реалізувати мету роботи та розв'язати поставлені завдання, отримавши науково-обґрунтовані висновки.

Застосування *діалектичного* методу наукового пізнання широко представлено у всіх підрозділах дисертації, оскільки наукова робота присвячено дослідженню проблеми державної політики України у сфері протидії гендерно обумовленому насильству (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1).

Системно-структурний метод дозволив дослідити державну політику у сфері протидії гендерно обумовленому насильству як цілісну сукупність елементів, що взаємодіють між собою (підрозділи 4.1–4.3, 5.1–5.3). Використання *соціологічного та статистичного методів* сприяло узагальненню юридичної практики, аналізу емпіричної інформації, пов'язаної з темою дисертаційного дослідження (підрозділи 2.1- 2.3, 3.1, 4.1, 4.2).

Історико-правовий метод застосовувався для ретроспективного дослідження нормативних документів з метою з'ясування етапів розвитку законодавства та формування державної політики України щодо протидії гендерно обумовленому насильству (підрозділи 1.1, 1.3, 3.3).

Для з'ясування змісту відповідних правових норм використовувався метод *юридичної герменевтики*, зокрема при встановленні змісту норм права, якими регулюється забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, організація та здійснення запобігання та протидії гендерно обумовленому насильству, виробленні підходів до ефективного захисту прав і свобод людини (розділи 1, 2, 3, 4, 5).

Для забезпечення якісного та ґрунтового огляду юридичної літератури було використано *порівняльно-правовий метод*, який крім того, дозволив проаналізувати основні наукові підходи щодо вирішення поставлених завдань дослідження й аналізу вітчизняного законодавства у процесі

з'ясування його співвідношення з аналогічними нормами зарубіжного законодавства (підрозділи 1.1, 2.1). *Формально-юридичний метод* застосовувався під час дослідження нормативних джерел наукової роботи, що дозволило виявити прогалини чинного законодавства України, яке регулює діяльність суб'єктів у сфері протидії гендерно обумовленому насильству та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення їхньої діяльності (підрозділи 5.1–5.3).

Вищевказані методи у взаємозв'язку із загальними логічними методами і прийомами (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія) дозволили всебічно й ефективно дослідити кримінологічні засади протидії гендерно зумовленому насильству.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі філософії, теорії держави та права, теорії управління, кримінального права, кримінології, соціології, інших галузевих правових наук.

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що регулюють правові засади протидії гендерно зумовленому насильству.

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані дані державної та відомчої статистичної звітності за 2014-2024 рр.; узагальнені матеріали вивчення 527 кримінальних проваджень за фактами вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з гендерно обумовленим насильством упродовж 2018-2024 рр.; 468 вироків, винесених судами України в зазначений період; 49 матеріалів практики Європейського суду з прав людини; зведені дані опитування 315 працівників Національної поліції України, а також зведені дані опитування 374 громадян з приводу ефективності діяльності органів державної влади, які здійснюють запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з домашнім насильством; офіційні аналітичні звіти Офісу Генерального прокурора, МВС України, Державної судової адміністрації України; міжнародних інституцій (Європейський Суд з прав людини, Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, Групи експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства (GREVIO), Фонду доктора Деніса Муквеге, Дитячого фонду ООН (UNICEF), Європейського центру захисту прав людини (EHRC) та ін.); громадських організацій («Ла Страда – Україна», «Жіночі Перспективи», «ЮрФем» та ін.).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є першим в Україні комплексним дослідженням, в якому реалізовано доктринальний підхід до формування та реалізації кримінологічних засад протидії гендерно обумовленому насильству з визначенням шляхів розв'язання низки фундаментальних і праксеологічних проблем в цій сфері. Основні з них такі:

уперше:

- розроблено концепцію протидії гендерно обумовленому насильству, визначено її структуру, понятійно-категоріальний апарат, систему поглядів та розуміння явищ і процесів, мету, задачі, визначено наукові підходи, що покладені в її основу, здійснено диференційований підхід до методів кримінології, як наукового та практичного пізнання, окреслено їх місце в системі кримінологічної науки. Зазначена концепція в подальшому може стати базою для розробки проекту загальнодержавної програми протидії гендерно обумовленому насильству в Україні;

- окреслено перспективні напрямки запровадження зарубіжного досвіду протидії гендерно обумовленому насильству (активізація інформаційних кампаній про випадки гендерно обумовленого насильства та заходи реагування з боку уповноважених суб'єктів; просвітницька діяльність щодо подолання гендерних стереотипів; підвищення обізнаності про способи захисту від «цифрової дискримінації»; впровадження практики ведення розгорнутих статистичних обліків випадків гендерно обумовленого насильства, які б мали диференціацію за видом такого насильства, характером, потерпілими, вжитими заходами тощо; неупереджений аналіз громадської думки стан захищеності від гендерно обумовленого насильства та порівняння цих матеріалів зі статистичними даними правоохоронними органами; запровадження практики дистанційних судових слухань у справах про гендерно обумовлене насильство);

- визначено кількісно-якісну характеристику кримінальних правопорушень, які утворюють ядро гендерно обумовленого насильства (ст.ст. 126-1, 134, 149, 151-2, 152, 153, 154, 161 Кримінального кодексу України). Рівень гендерно обумовленого насильства, представлений в абсолютних числах кількості зареєстрованих злочинів та осіб які їх вчинили по окремим складам злочинів, які найбільш часто пов'язані з гендерним насильством, свідчить про зростання рівня домашнього насильства (ст. 126-1 КК), торгівлі людьми (ст. 149 КК), зґвалтування (ст. 152 КК). В структурі злочинів, пов'язаних з гендерно зумовленим насильством переважає ст. 126-1 КК «Домашнє насильство» і складає 75 % від загальної кількості злочинів досліджуваної групи;

- розкрито сутність сексуального домагання як форми гендерно обумовленого насильства, з'ясовано його найбільш характерні ознаки: є формою дискримінації за ознакою статі; має форму дій сексуального характеру (завжди активна поведінка); може мати вербальну, невербальну або фізичну форму прояву; поведінка завжди не бажана, настирлива для жертви, вона нав'язана правопорушником; метою або наслідком є приниження особи; вчиняється як з боку знайомих, так і не знайомих людей; спричиняє фізичну, психологічну, сексуальну чи економічну шкоду;

- узагальнено сучасні тенденції поширення гендерно обумовленого кібернасильства через призму забезпечення кібербезпеки в аспекті захисту прав, свобод і законних інтересів осіб у кіберпросторі.

Визначено, що формами гендерно обумовленого кібернасильства є кіберпереслідування, порнопомста (образливі висловлювань, коментарів у соціальних мережах чи чатах; надсилання без згоди порнографічних

матеріалів та ін.); неконсенсуальне поширення інтимних зображень; примушування до сексуальних дій шляхом погрози; неконсенсуальний доступ, використання, маніпулювання, поширення або обмін приватними даними, фотографіями або відео, включаючи сексуальні зображення; злам електронної пошти чи сторінки в соціальній мережі; розміщення інтимних фотографій; погрози зґвалтування, сексуального нападу чи вбивства та інші;

- сформульовано та виокремлено ключові вектори державної політики щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом: 1) притягнення винних до відповідальності (в тому числі і командирів, які знали що їх підлеглі вчиняють сексуальне насильство, однак не вживали заходів для припинення цих кримінальних правопорушень, передбачення в кодексах поведінки військовослужбовців чіткої заборони сексуального насильства; запровадження цільових санкцій щодо осіб, які вчинили сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом), забезпечення своєчасного, справедливого та невідворотного покарання, тобто шляхом зміцнення інститутів безпеки та правосуддя; 2) надання допомоги жертвам насильства (медична допомога, сприяння надання своєчасної репродуктивної допомоги жертвам насильства, які завагітніли в наслідок зґвалтувань, робота з психологом, розгляд питання про можливість надання інвалідності в наслідок пережитого сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом); 3) науково обґрунтована, збагачена міжнародним досвідом превентивна діяльність, спрямована на недопущення можливості стати потерпілою від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (інформування населення про ризики стати потерпілою від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, надання допомоги щодо своєчасної евакуації з небезпечної території, проведення роз'яснювальної роботи в період, що передуює розгортанню військового конфлікту та безпосередньо в районі театру бойових дій, розробка та реалізація стратегій попередження сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом);

- структуровано систему заходів спеціально-кримінологічного запобігання гендерно обумовленому насильству: а) заходи, спрямовані на виявлення та усунення криміногенних детермінант, недопущення вчинення гендерно обумовленого насильства; б) заходи, спрямовані на протидію кримінальним правопорушенням, пов'язаним з гендерно зумовленим насильством; в) внутрішньовідомча та міжвідомча взаємодія суб'єктів запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству; д) заходи, спрямовані на покращення діяльності суб'єктів запобігання гендерно зумовленому насильству. виконання заходів, спрямованих на подолання гендерно обумовленого насильства;

удосконалено:

- методологію дослідження протидії гендерно обумовленого насильства, яку складають: 1) система принципів пізнання, що мають найвищу імперативність для дослідника; 2) наукові підходи, які визначають зміст, ракурс та стратегію наукового дослідження (діалектичний, методологічний, антропологічний, аксіологічний, комплексний, цивілізаційний, системний, синергетичний); 3) методи (ті що витікають з

філософського діалектичного методу; загально наукові, методи інших наук та конкретно наукові), які забезпечують отримання наукових знань по досліджуване явище правової дійсності;

- дефініцію гендерно обумовленого насильства: у широкому розумінні - як порушення прав людини та основних свобод, яке є формою дискримінації за ознакою статі, гендерної ідентичності або гендерного самовираження, яке полягає у заподіянні фізичної, сексуальної, психологічної, економічної шкоди, страждань, чи погрози їх застосування та може вчинятися у приватній та публічній сферах; та у вузькому розумінні – як насильство, яке вчиняється по відношенню до особи/групи осіб через її/їх стать або яке непропорційно стосується осіб певної статі;

- систему факторів віктимної поведінки, якими можуть бути гендерні ролі, які нав'язують певні ролі членам суспільства; високий рівень толерування насильства; недоліки виховання та травмуючий дитячий досвід; само стигматизація жінкою себе як потенційної жертви; звикання жінками до насильства та сприймання насильницьких відносин як цілком прийнятної моделі поведінки; стигматизація постраждалої особи з боку чоловіка та сторонніх осіб; сексуальна ідентичність, сексуальна орієнтація; ігнорування правилами особистої безпеки; фізична, психічна слабкість, фінансова залежність та інше;

- сукупність заходів загально соціального запобігання гендерно зумовленому насильству, яка спрямовується за наступними векторами: 1) формування законодавчого підґрунтя, яке б відповідало викликам сьогодення в частині криміналізації окремих форм гендерно зумовлено насильства та забезпечення невідворотності покарання; 2) функціонування дієвої системи органів з налагодженим механізмом взаємодії щодо своєчасного виявлення передумов вчинення гендерно зумовлено насильства, сприяння різними органами та підрозділами повному та всебічному розслідуванню цих кримінальних правопорушень; 3) налагодження дієвого механізму надання своєчасної якісної допомоги та захисту постраждалим від гендерно обумовленого насильства; 4) активізація діяльності, спрямованої на підвищення рівня обізнаності жінок про те, як не стати жертвою гендерно обумовленого насильства; 5) розробка та затвердження дослідницьких та стратегічних програм, збору даних про характер та поширеності гендерно обумовленого насильства; 6) інтеграція гендерного компоненту в освітній процес, з метою формування нового покоління з нульовою толерантністю до будь-якої дискримінації; 7) налагодження загально державної превентивної політики шляхом не допущення вчинення гендерно обумовленого насильства та надання допомоги постраждалим від насильства;

- періодизацію становлення сучасної парадигми протидії гендерно обумовленому насильству, яка ґрунтується на ключових подіях світової спільноти, фундаментальних міжнародних документах, в яких закладені основні передумови та принципи утвердження гендерної рівності та протидії гендерно зумовленому насильству;

- положення Кримінального кодексу України щодо доповнення його ст. 438-1 *«Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом»*;

1. Сексуальне насильство, зґвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація чи будь-яка інша форма сексуального насильства, що вчиняються у зв'язку зі збройним конфліктом,- караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років.

2. Ті самі діяння, якщо вони поєднані з умисним вбивством, - караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі».

- абз. 6,7 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» сформулювати наступним чином:

«сексуальні домагання - дії сексуального характеру, виражені вербально (погрози, залякування, зауваження, непристойні, не бажані висловлювання), невербально (міміка, жести, рухи тіла) чи фізично (доторкання, поплескування, притискання), що принижують чи ображають особу, порушують її гідність, вчинені з метою створення залякуваного, принизливого, ворожого або образливого середовища, які не спричинили тілесних ушкоджень та не пов'язані з проникненням в тіло іншої особи»;

«гендерно обумовлене насильство – це насильницькі дії, які вчиняються у зв'язку зі статтю людини, її гендерною ідентичністю чи сексуальною орієнтацією та призводить до заподіяння фізичної, сексуальної, психологічної, економічної шкоди чи страждань, а також погроза їх застосування»;

дістали подальшого розвитку:

– наукове обґрунтування найбільш типових форм та ознак гендерно обумовленого насильства, його відмінність від інших видів насильства проти особи (насильство, яке вчиняється по відношенню до особи/групи осіб через її/їх стать або яке непропорційно стосується осіб певної статті (як правило жіночої); спрямоване на приниження гідності особи та підпорядкування волі жінки волі чоловіка; призводить до обмежень у визнанні, реалізації або користуванні правами свободами та можливостями; впливає з нерівних владних відносин між чоловіками та жінками; ґрунтується на застарілих уявленнях та стереотипах щодо соціальних ролей та функцій особи та ін.);

– суттєві ознаки гендерно зумовленого кібернасильства: 1) «анонімність», тобто особа, яка допускає образливу поведінку може бути не знайомою з жертвою; 2) «вчиняється на відстані» - порушення прав та свобод людини може відбуватися без фізичного контакту та з будь-якого місця; 3) «автоматизація та швидкість» - образливі дії з використанням технологій вимагають менше часу і зусиль; 4) «доступність» - наявність практично у кожної дорослої людини в руках смартфона, перетворює його в засіб вчинення різноманітних зловживань, а доступність багатьох технологій полегшують та прискорюють цей процес; 5) «масштаб поширення та тривалість існування – незаконно розміщена інформація чи зображення особи поширюються в мережі Інтернет безпрецедентно швидкими темпами і можуть існувати там протягом тривалого часу; 6) «публічність» - насильство онлайн як правило вчиняється у відкритому кіберпросторі та пов'язане з

оприлюдненням небажаної для потерпілої особи особистої, інтимної інформації;

– підхід щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, яка повинна включати аналіз законодавства на предмет відповідності вимогам міжнародного гуманітарного права; визначення злочинів, видів відповідальності, правил, порядку, процедур та доказування; визначення суб'єктів взаємодії у сфері запобігання та протидії сексуальному насильству в умовах конфлікту; проведення навчань, тренінгів, обмін досвідом, розробка навчальних посібників, підручників, орієнтованих на майбутніх та діючих працівників правоохоронних органів; розробка та функціонування механізму надання допомоги (матеріальної, моральної, психологічної, медичної, юридичної тощо) жертвам сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом; недопущення вторинної травматизації постраждалої особи під час проведення досудового розслідування; налагоджена та скоординована взаємодія суб'єктів запобігання сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом; збільшення фінансування на постконфліктне відновлення та надання допомоги організаціям, які займаються питаннями відновлення гендерної рівності, розширенням економічних прав та можливостей жінок, а також підвищення їх безпеки;

– система факторів, які підвищують ризики жінок стати жертвами сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (перебування жінок в районах ведення бойових дій, на окупованій території, неконтрольований обіг зброєю, її доступність, підвищений рівень агресії у населення, схильність до насильницьких дій у осіб, які приймали участь у бойових діях);

– перспективні заходи віктимологічної профілактики гендерно обумовленого насильства: проведення просвітницьких заходів, підвищення рівня обізнаності про способи захисту, куди звернутися за допомогою, як себе захистити; сприяння працевлаштуванню жінок для забезпечення фінансової незалежності; просування рівних прав та можливостей, пріоритизація підходу, орієнтований на невинність потерпілих від насильства.

Особистий внесок здобувача. Дисертація підготовлена її авторкою. В наукових працях, опублікованих у співавторстві, є значний внесок здобувача. Зокрема, у роботах: Shablysty, V., Obrusna, S., Levchenko, Y., Rufanova, V., Gluhover, V. *Social and legal nature of bullying* – атором здійснено аналіз соціальних передумов булінга, як форми насильства; Rufanova Viktoriia, Shablysty Volodymyr, Spilnyk Serhiy, Sydorenko Nataliia, Mozol Stanislav. *Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world* – авторкою здійснено аналіз міжнародних договорів, які регулюють питання протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом; Mariia B Melnyk, Nadiia Stasiuk, Viktoriia V Medvedska, Viktoriia M Rufanova, Viktor M Pletenets – авторкою узагальнено положення європейського законодавства, яке встановлює відповідальність за домашнє насильство; Viktoriia Rufanova, Serhii Babanin, Viktor Bohuslavskyi, Viktoria Savenko & Inna Melnychenko. *Strengthening International Law against Sexual Violence in Armed Conflicts: Insights from the Russian-Ukrainian War* – авторка дослідила вплив збройного

конфлікту в Україні на поширення гендерно обумовленого насильства.

Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам, у дисертаційному дослідженні не використовувалися. Наукові результати та висновки, які виносилися на захист кандидатської дисертації, повторно на захист не виносяться.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони мають як теоретичну, так і прикладну цінність, використовуються та можуть бути широко застосовані у:

- науково-дослідній роботі – для подальших наукових досліджень проблем протидії гендерно обумовленому насильству з метою підвищення ефективності кримінологічного забезпечення протидії злочинності (акт впровадження у наукову діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 31.03.2025 № 235-2025НД);

- правотворчості – при запровадженні кримінологічних стандартів та засад протидії гендерно обумовленому насильству в державну політику;

- правозастосовній діяльності – для розроблення й удосконалення відомчих (міжвідомчих) нормативно правових актів, підготовки методичних рекомендацій з питань здійснення протидії проявам гендерно зумовленого насильства (акт впровадження в діяльність Головного слідчого управління Національної поліції України від 10.10.2023 № 36904);

- освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін з «Кримінального права», «Кримінології», «Запобігання кримінальним правопорушенням Національною поліцією», «Кваліфікації кримінальних правопорушень» (акт впровадження в навчальний процес Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 13.01.2023 № 5/01-2023).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та висновки дослідження оприлюднені авторкою у виступах на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, круглих столах, зокрема: «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи» (м. Дніпро, 10-11 червня 2021 року); «Актуальные вопросы противодействия семейно-бытовому насилию: опыт и перспективы» (г. Нур-Султан, 4 июня 2021 года); «30 років розбудови Української державності та кримінальна юстиція як її базовий компонент: чого досягнуто і що втрачене?» (м. Львів, 16–17 вересня 2021 року); «Криминологический форум, посвященный 30-летию Независимости Республики Казахстан» (г. Косши, 18 апреля 2021 года); «Особлива частина Кримінального кодексу України: система та зміст» (м. Харків, 20–23 жовтня 2021 року); «Російсько-українська війна: право, безпека, світ» (м. Тернопіль, 29-30 квітня 2022 року); «Права людини та гендерна рівність під час воєнних дій на території України» (Львів, 17 червня 2022 року.); «Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference» (Berlin, Germany, June 19-21 2022); «The 4 th International scientific and practical conference —Modern research in world sciencell (Lviv, July 10-12, 2022); «Українська кримінальна юстиція в умовах війни» (м. Львів, 9–11 червня 2022 року); «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Любляна,

Словенія, 07 липня 2022 року); «Сучасний стан та перспективи розвитку системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах глобальних викликів сьогодення (м. Одеса, 08 липня 2022 року); «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави (м. Вінниця, 9 грудня 2022 року); «Протидія дискримінації в Україні та світі» (м. Дніпро, 20 жовтня 2022 року); «Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення)» (м. Дніпро 02 грудня 2022 року); «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 17 березня 2023 року); «Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності: стан та перспективи» (м. Дніпро, 28 березня 2023 року); «Ретроспектива військової агресії РФ в Україні: злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку в сучасному вимірі» (м. Київ, 22–23 червня 2023 року); «Українська воєнна та повоєнна кримінальна юстиція» (м. Львів, 26–27 жовтня 2023 року); «Дотримання прав і свобод людини Національною поліцією України в умовах глобальних викликів сьогодення» (м. Одеса, 27 жовтня 2023 року); «Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище (м. Львів, 18 жовтня 2023 року); «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2024 року).

Дисертаційна робота Руфанової В.М. містить особисто отримані здобувачем науково обґрунтовані результати, а кількість та якість наукових праць опублікованих за її матеріалами відповідають Наказу МОН України № 1220 від 23 вересня 2019 року «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». За матеріалами дисертації опубліковано 50 наукових праць, а саме: 17 праць - у періодичних наукових фахових виданнях України, 11 - у наукових періодичних виданнях інших держав, серед яких 4 - у зарубіжних наукових журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами Scopus та Web of Science, а також 22 тез доповідей на наукових конференціях різного рівня.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у періодичних наукових фахових виданнях України:

1. Руфанова В.М. Конституційні та законодавчі засади протидії гендерно обумовленому насильству: деякі аспекти. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1 (16). Том 5. Частина 1. С. 89-92.
2. Руфанова В.М. Гендерний паритет у нормах діючого законодавства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1 (22). Том 5. Частина 2. С. 93-97.
3. Руфанова В.М. Діджиталізація гендерно зумовленого насильства. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2020. № 2 (14). С. 273-285. URL : <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/219214>.
4. Руфанова В.М. Поняття та ознаки гендерно обумовленого насильства. *Вісник Дніпропетровського державного університету*

внутрішніх справ. 2020. №4. С. 224-228. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/s4_ua_re/37.pdf.

5. Руфанова В.М. Кримінально-правове регулювання запобігання домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 453-455. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fsej.org.ua%2F10_2021%2F121.pdf&cflen=394939&chunk=true.

6. Руфанова В. Становлення сучасної парадигми протидії гендерно зумовленому насильству в діяльності міжнародних організацій. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2021. № 2(16). С. 261-278. URL : <http://vakp.nlu.edu.ua/issue/view/14857>.

7. Руфанова В. Зарубіжний досвід запобігання гендерно зумовленому насильству. *Юридичний бюлетень*. 2021. № 21. С. 125-130. URL : <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/v21-2021>.

8. Руфанова В. Сексуальні домагання як форма гендерно зумовленого насильства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 5. С. 128-132. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.pjv.nuoua.od.ua%2Fv5_2021%2F24.pdf&cflen=126384&chunk=true

9. Руфанова В. Форми гендерно зумовленого насильства. *Юридичний бюлетень*. 2021. № 22. С. 141-148. URL : <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/v22-2021>.

10. Руфанова В. Методологія дослідження запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 4. С. 27-30. URL : <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/85/%E2%84%964-2021>.

11. Руфанова В., Куатова А. Уголовно-правовое обеспечение охраны прав и свобод человека в сфере семейно-бытовых отношений: опыт Украины и Республики Казахстан. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4. С. 256-261. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/02/NV4/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9D%D0%92_4-2021_%D0%BC%D1%8F%D0%B3%D0%BA-256-261.pdf.

12. Victoriia Rufanova. Victimization of a woman victim of gender – based violence. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs : Scientific Journal*. 2021. Special Issue № 1 (113). P. 148-152. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/sp1eng/%D0%9D%D0%92_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%8E_2021-148-152.pdf.

13. Руфанова В. Кримінологічна характеристика осіб, які вчиняють гендерно зумовлене насильство. *Юридичний науковий електронний журнал*.

2021. №4. С. 334-336. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/http://lsej.org.ua/4_2022/79.pdf.

14. Руфанова В. Основні напрямки реалізації державної політики щодо запобігання та протидії гендерно-зумовленому насильству. *Юридичний бюлетень*. 2022. № 24. С. 194-198. URL : <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/http://lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2022/24/26.pdf>.

15. Руфанова В.М. Гендерно зумовлене насильство як форма дискримінації за ознакою статі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Спец. випуск «Держава і право в умовах воєнного часу». № 2. 2022. С. 328-332. URL : <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/S2/s-2-2022-328-332.pdf>.

16. Руфанова В.М. Детермінаційна архітектура домашнього насильства, зумовлена збройним конфліктом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». Том 2 № 77. 2023. С. 181-184. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/284157>.

17. Руфанова В.М. Кримінологічні показники гендерно зумовленого насильства в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 4. URL : https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/nv4/NV_4-2023-123-132.pdf.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

18. Shablysty, V., Obrusna, S., Levchenko, Y., Rufanova, V., Gluhoverya, V. Social and legal nature of bullying. *Amazonia Investiga*. Volume 10 - Issue 37: January, 2021. Page 78-85. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1522>.

19. Rufanova Viktoriia, Shablysty Volodymyr, Spilnyk Serhiy, Sydorenko Nataliia, Mozol Stanislav. Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. *Amazonia Investiga*. Volume 11 - Issue 53: May, 2022. Page 220-226. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2021/>.

20. Mariia B Melnyk, Nadiia Stasiuk, Viktoriia V Medvedska, Viktoriia M Rufanova, Viktor M Pletenets. European experience of prevention and combating domestic violence. *Estudios constitucionales* [online]. 2023, vol. 21, n. 2, pp. 195-220. URL : https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0718-52002023000200195&script=sci_arttext.

21. Viktoriia Rufanova, Serhii Babanin, Viktor Bohuslavskyi, Viktoria Savenko & Inna Melnychenko. Strengthening International Law against Sexual Violence in Armed Conflicts: Insights from the Russian-Ukrainian War. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16, No. 01, January—March 2024 (111-125). URL : <https://www.pjcriminology.com/wp-content/uploads/2024/01/8-Strengthening-International-Law.pdf>.

22. Руфанова В.М. Гендерно зумовлене кібернасильство в світі практики Європейського суду з прав людини. *KELM*. № 6 (42).2021. С. 209-213. URL : <http://kelmczasopisma.com/ua/jornal/63>.

23. Руфанова В. Кібернасильство як форма гендерно зумовленого насильства. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 5 С. 128-131. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fjournal-vjhr.sk%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F01%2FVJHR_5_2021-Last.pdf&clen=2312107&chunk=true.

24. Руфанова В. Соціальні та економічні детермінанти гендерно зумовленого насильства. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 6. С. 141-147. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fjournal-vjhr.sk%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F01%2FVJNR_6_2021.pdf&clen=2216414&chunk=true.

25. Руфанова В. Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом: сучасні виклики. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2022. № 2. С. 127-131. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2022/06/VJHR_2_2022.pdf.

26. Руфанова В. Уголовно-правовая модель реагирования на домашнее насилие в Украине. Вестник Академии правоохранительных органов. Республика Казахстан. с. Коспи. №3 (25) 2022 С. 53-59. URL : https://vestnikacademy.kz/?p=2260&lang=ru#flipbook-df_2604/7/.

27. Руфанова В.М. Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом: окремі аспекти кримінально-правового забезпечення. *Military offences and war crimes: background, theory and practice : collective monograph*. Ed. by V.M. Stratonov. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. p. 584-599.

28. Руфанова В.М. Протидія домашньому насильству: виклики в умовах воєнного стану. *Activities of law enforcement agencies to ensure public safety and order during the legal regime of martial law: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. p. 296-320. URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/479/12833/26800-1>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

29. Руфанова В. Порівняльно-правовий аналіз законодавства України та Казахстану у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. *Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій 25-й річниці з дня прийняття Конституції України та 30-й річниці проголошення незалежності України (м. Дніпро, 10-11 черв. 2021 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ., 2021. 320 с. С. 79-82.

30. Руфанова В. Уголовно-правовая модель реагирования на домашнее насилие в Украине. Актуальные вопросы противодействия семейно-бытовому насилию: опыт и перспективы. : материалы международной научно-практической конференции 4 июня 2021. г. Нур-

Султан: Академия правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, 2021. 97 с. С. 25-30.

31. Руфанова В. Принципи гендерного мейнстрімінгу в Кримінальному кодексі України. 30 років розбудови Української державності та кримінальна юстиція як її базовий компонент: чого досягнуто і що втрачене? : матеріали VII Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 16–17 вересня 2021 року) / упорядник І. Б. Газдайка-Василишин. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 246 с. С. 162-167.

32. Руфанова В. Криминологические проблемы противодействия гендерно обусловленному насилию, совершаемому в сети Интернет. Материалы международного криминологического форума, посвященного 30-летию Независимости Республики Казахстан. 2-том. / Косшы: Академия правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, 2021. – 187 с. С. 99-103.

33. Руфанова В. Протидія гендерно зумовленому кібернасилльсву засобами кримінального права. Особлива частина Кримінального кодексу України : система та зміст: матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 20–23 жовт. 2021 р. / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська. Харків: Право, 2022. – 234 с. С. 93-96.

34. Руфанова В. Сексуальне насильство як зброя війни в Україні. Російсько-українська війна: право, безпека, світ. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 29-30 квітня 2022 р.. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 357 с. С. 128-132.

35. Руфанова В.М. Гендерно зумовлене насильство під час міжнародного збройного конфлікту: реалії сьогодення. Права людини та гендерна рівність під час воєнних дій на території України. Матеріали наукового форуму. 17 червня 2022. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с. С. 163-168.

36. Руфанова В.М. Загальносоціальні заходи запобігання гендерно зумовленому насильству в Україні. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference/. 2022. June 19-21. MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2022. 610 p. P. 599-603. URL : <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/06/MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-ACHIEVEMENTS-INNOVATIONS...-19-21.06.22.pdf>.

37. Руфанова В. Рівень гендерно зумовленого насильства в Україні. Modern research in world science. The 4 th International scientific and practical conference —Modern research in world science (July 10-12, 2022) SPC —Sci-conf.com.ua, Lviv, Ukraine. 2022. 1161 p. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 10-12 липня 2022 р. Львів. 1161 с. С. 1111-1115. URL : <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya->

38. Руфанова В.М. Права людини та гендерна рівність під час збройного конфлікту в Україні: міжнародні та національні стандарти протидії. Українська кримінальна юстиція в умовах війни: матеріали VIII (XXI) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 9–11 червня 2022 року) / упорядник І. Б. Газдайка-Василишин. Львів: ЛьВДУВС, 2022. 264 с. С. 219-222.

39. Руфанова В. М. Гендерна рівність: загрози під час збройного конфлікту та заходи впливу. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Любляна (Словенія): ГО «ВАДНД», 07 липня 2022 р. 563 с. С. 257-261.

40. Руфанова В. М. Кримінально-правове забезпечення протидії гендерно зумовленому кібернасильству. Сучасний стан та перспективи розвитку системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах глобальних викликів сьогодення : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Одеса, 08 липня 2022 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 276 с. С. 224-227.

41. Руфанова В.М. Заходи, спрямовані на покращення діяльності суб'єктів запобігання гендерно зумовленому насильству. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. XI Міжнар.наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 9 груд. 2022р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця, 2022. С. 125-127.

42. Руфанова В.М. Дискримінація за ознакою статі як тригер гендерно зумовленого насильства. Протидія дискримінації в Україні та світі: матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (20 жовтня 2022 р., м. Дніпро). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2022. С.88-91. URL : https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10883/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%b7%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba_20.10.22.pdf.

43. Руфанова В.М. Кримінально-правове забезпечення протидії сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією проти України. Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення): матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (02 грудня 2022 р., м. Дніпро). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 380 с. 2023. С. 253-256. URL : <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10875/1/%d0%97%d0%91%d0%86%d0%a0%d0%9d%d0%98%d0%9a%20%d0%9c%d0%9d%d0%9f%d0%9a%20%28%d0%9a%d0%86%d0%9d%d0%a6%d0%95%d0%92%d0%98%d0%99%2013.02.2023%29.pdf>.

44. Руфанова В.М. Вплив ратифікації Стамбульської конвенції на стан протидії гендерно зумовленому насильству в Україні. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матер. VII Міжнар.

наук.-практ. конф. (17 березня 2023 р., м. Дніпро, ДДУВС). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 812 с. URL : С. 620-622. URL : <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/10997>.

45. Руфанова В.М. Європейські стандарти забезпечення прав жінок в умовах збройного конфлікту. Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності: стан та перспективи: матер. Всеукр. Круглого столу (28 березня 2023 р., м. Дніпро, ДДУВС). Дніпро : ДДУВС, 2023. 244 с. С. 19-22. URL : <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/11338>.

46. Руфанова В.М. Синергія правової політики України та світу щодо протидії гендерно зумовленому насильству в умовах збройного конфлікту. Ретроспектива військової агресії РФ в Україні: злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку в сучасному вимірі: матер. Міжнар. наук.-практ. круг. столу (22–23 червня 2023 р. м. Київ) : Алерта, 2023. 250 с. С. 168-173.

47. Руфанова В.М. Протидія домашньому насильству в умовах війни. Українська воєнна та повоєнна кримінальна юстиція: матеріали IX (XXII) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 26–27 жовтня 2023 року). Упорядник І.Б. Газдайка-Василишин. Львів: ЛьвДУВС, 2023. С. 234-238.

48. Руфанова В.М. Практика міжнародних кримінальних трибуналів щодо притягнення до відповідальності за вчинення сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом. Дотримання прав і свобод людини Національною поліцією України в умовах глобальних викликів сьогодення: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023. м. Одеса). Одеса : ОДУВС. 2023. 162 с. URL : <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0334f0d5-5188-465b-9a5c-c5aefd666a41/content>.

49. Руфанова В.М. Деякі аспекти використання можливостей ChatGPT при проведенні кримінологічних досліджень. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів Торунь : Liha-Pres, 2023. 524 с. С. 420-422. URL : <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/240>.

50. Руфанова В.М. Вплив війни на рівень гендерно зумовленого насильства в Україні. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2024 р.); у 2-х ч. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. Ч. I. С. 545-547.

Дисертаційна робота Руфанової Вікторії Миколаївни «Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству», відповідає паспорту спеціальності 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право».

Дисертаційне дослідження Руфанової Вікторії Миколаївни «Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству» є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує важливу наукову проблему щодо формування кримінологічних засад протидії гендерно обумовленому насильству та розроблення пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства та правозастосовної практики.

Одержані авторкою науково обґрунтовані результати вирішують важливі для кримінологічної науки завдання, мають практичну та теоретичну цінність. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Дисертація містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати на основі одержаних особисто здобувачем достовірних висновків, що синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в кримінологічну науку щодо розв'язання важливої теоретичної та ряду прикладних проблем.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертація є логічно завершеним самостійним дослідженням актуальної наукової проблеми, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі науки кримінології. Наукова робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

У результаті попередньої експертизи дисертації Руфанової В.М. і повноти публікації основних наукових результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Руфанової В.М. «Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Руфанової В.М. відповідає спеціальності 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» та вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук»,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

3. Рекомендувати дисертацію Руфанової В.М. «Кримінологічні засади протидії гендерно обумовленому насильству» до подання до спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право».

Рецензент:

**професорка кафедри
кримінально-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
докторка юридичних наук, професорка**

Оксана ГРИТЕНКО

Рецензент:

**професорка кафедри
адміністративно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
докторка юридичних наук, професорка**

Наталія СИДОРЕНКО

Рецензент:

**професор кафедри
адміністративного права і процесу
Навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
доктор юридичних наук, професор**

Борис ЛОГВИНЕНКО